

VIDES PĀRSKATA PROJEKTA KOPSAVILKUMS

Valkas novada Attīstības programmai 2015. – 2021.gadam
Valkas novada teritorijas plānojumam 2016. – 2027.gadam

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) mērķis ir izvērtēt plānošanas dokumenta piedāvāto saimniecisko aktivitāšu radīto ietekmi uz vidi. Dokumenta apspriešanās un lēmumu pieņemšanā tiek iesaistīta sabiedrība, tiek izstrādāti priekšlikumi, lai novērstu vai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi. SIVN veic plānošanas dokumenta sagatavošanas laikā un tiek sagatavots vides pārskats.

Vides pārskats sagatavots atbilstoši Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (2004.03.23.). Šie noteikumi nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

Valkas novada attīstības programmas un teritorijas plānojuma izstrādes uzdevums ir noteikt vispiemērotāko Valkas novada teritorijas izmantošanu, saskaņojot valsts, pašvaldības, vietējo iedzīvotāju un zemes īpašnieku intereses. Izstrādājot plānošanas dokumentus ņemti vērā nacionālā, plānošanas reģiona un novada pašvaldības līmeņa plānošanas dokumenti un pamatnostādnes, kā arī vides aizsardzības institūciju viedokļi. Plānošanas dokumentu izstrādē tika iesaistīti pašvaldības darbinieki, valsts un nevalstiskā sektora pārstāvji un iedzīvotāji.

Valkas novada teritorijas plānojumam definēti šādi galvenie mērķi:

- novada teritorijas attīstībai nepieciešamo telpisko pamatnosacījumu izvērtēšana;
- nepieciešamo prasību un ierobežojumu noteikšana zemes izmantošanai novada teritorijā;
- priekšnosacījumu veidošana vides kvalitātes nodrošināšanai un teritorijas racionālai izmantošanai;
- nekustamā īpašuma izmantošanas tiesību un sabiedrības vajadzību līdzsvarošana;
- dabas un kultūras mantojuma, raksturīgās ainavas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

Plānošanas dokumenti definē apdzīvoto vietu struktūru novada mērogā, ņemot vērā esošo un plānoto infrastruktūras attīstību kopējām vajadzībām gan novadā, gan valsts mērogā. Plānošanas dokumenta saimnieciskās aktivitātes, atbilstoši piedāvātai teritorijas izmantošanai, apkopotas 16. tabulā, norādot iespējamo ietekmi uz vidi un risinājumus to samazināšanai.

Plānošanas dokumentos vides aizsardzības mērķu sasniegšanai noteikta atļautā izmantošana un ierobežojumi.

Raksturojot Valkas novadu, minams, ka Valkas novada platība ir 906,8 km², novada centrs ir Valkas pilsēta un vēl ietilpst 5 pagastu pārvalžu teritorijas. Iedzīvotāju skaits 2015.gada 1.janvārī novadā ir 9670. Novadu šķērso galvenais autoceļš A3/E264 Rīga – Tartu, dzelzceļš Rīga – Tallina.

Kopumā 58,57 % no novada teritorijas aizņem meži. Tie tiek uzskatīti par apvidus lielāko bagātību. Valkas novadā prognozējams meža platību pieaugums, kas skaidrojams ar lauksaimniecībā neizmatoto zemju dabisko aizaugšanu, kā arī mākslīgo apmežošanu.

Galvenās lauksaimniecības nozares novadā ir piensaimniecība, graudaugu un kartupeļu audzēšana.

Valkas novada teritorija nav pārāk bagāta ar derīgajiem izrakteņiem, tomēr vērojama salīdzinoši liela izrakteņu daudzveidība. Novada teritorijā izvietotas gan māla, gan smilts un smilts-grants atradnes, kā arī kvarca smilts iegulas. Valkas novadā apzinātas 76 kūdras atradnes vai to daļas kuru kopplatība ir 8090,6 ha vai ap 0,9% no novada teritorijas. Lai precizētu kūdras krājumus un noteiktu kūdras atradņu izmantošanas iespējas, novadā nepieciešams veikt zināmo kūdras atradņu

inventarizāciju un jaunu atradņu meklēšanas darbus. Darbu rezultātā novads iegūtu vērtīgu precizētu informāciju par kūdras krājumiem un purvu stāvokli. Izvērtējot iegūtos rezultātus, varētu precizēt kūdras ieguves un izmantošanas iespējas novadā.

Atmosfēras gaisa kvalitāte Valkas novadā šobrīd kopumā var raksturot kā labu un atbilstošu normatīvu prasībām un novada plānojuma kontekstā gaisa kvalitāte nav minama kā vides problēma Valkas novadā. Taču iespējams lokāls piesārņojums atsevišķos objektos, kas arī ir risināms lokāli.

Valkas novadā ir 41 ūdenstilpes (šai skaitā neietilpst lielākā daļa Gaujas vecupju, kurām nav zināmi nosaukumi - tādas ir vairāk par 100). No 41 dabiskajiem ezeriem 2 ir lielāki par 50 ha, 11 ezeri lielāki par 10 ha. Ūdenstilpes aizņem tikai nepilnus 0.5 % no novada platības. Novada ezeriem ir ļoti dažāda kvalitāte - no augstas (piem., Valdis) līdz sliktai. Daudzi novada ezeri savulaik tikuši piesārņoti ar sadzīves, rūpnieciskiem vai fermu notekūdeņiem, arī ar noplūdēm no lauksaimniecības zemēm, kā arī negatīvi ietekmēti citos veidos (ūdens līmeņa pazemināšana u.c.). Galvenais uzdevums ir nepieļaut jaunas ezerus piesārņojošas saimnieciskās darbības (attīrītu vai neattīrītu notekūdeņu iepludināšana, akvakultūras), kā arī prasīt izstrādāt alternatīvus risinājumus tām plānotajām darbībām, kas veicinātu barības vielu ieplūdi ezeros vai neatgriezeniski izmainītu ezeru krastu ainavu (krastu apbūve, reljefa izmainīšana).

2014.gada jūnijā tika veikts peldūdens monitoringa novada ezeriem un upēm (ezeri: Zāģezers, Cepsis, Valdis, Bērzesers, Salainis. Upes: Vija, ūdenskrātuve - peldētava Ērgemes ciemā), kurus iedzīvotāji un novada viesi visvairāk izmanto rekreācijai. Monitoringa rezultāti (ūdens mikrobioloģijas analīzes) liecina, ka visas veiktās ūdens paraugu analīzes atbilst normatīviem aktiem (2010.gada 6.jūlija MK noteikumi Nr.608 „Noteikumi par peldvietu ūdens monitoringu, kvalitātes nodrošināšanu un prasībām sabiedrības informēšanai”).

Valkas novada teritorijā ir noteiktas šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts un tā teritorijā esošās Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas Natura 2000 teritorijas dabas liegumi „Kārķu purvs”, „Burgas pļavas” un „Sedas purvs”; Natura 2000 teritorija aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja; Natura 2000 teritorijas dabas liegumi „Bednes purvs”, „Vadaiņu purvs”, „Lapiņu ezers” un „Taurīšu ezers”. Novada teritorijā atrodas 71 mikroliegums, kā arī novada plānošanas dokumentos uzskatīti un sīkāk aprakstīti pārejie nozīmīgie dabas aizsardzības objekti, kā dižkoki, alejas, dabas pieminekļi u.c.

Novada attīstības programmā un teritorijas plānojumā netiek paredzētas būtiskas teritoriju izmantošanas veidu maiņas, piemēram, nosakot lielas jaunas ražošanas vai tehniskās apbūves teritorijas, vai dzīvojamās zonas. Ir plānots nedaudz paplašināt esošās ražošanas teritorijas, kā arī no jauna ir noteiktas degradētās teritorijas Valkas novadā, kurām plānota revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldības attīstības programmai.

Kopumā secināms, ka attīstības programma un teritorijas plānojums vairāk konstatē un sistematizē pašreizējo teritorijas izmantošanu, neparedzot lielas, būtiskas izmaiņas, tai skaitā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Jauna kūdras ieguves teritorija atrodas ZBR teritorijā, bet neitrālā zonā.